

Μετοχή : επιθετική / κατηγορηματική / επιρρηματική

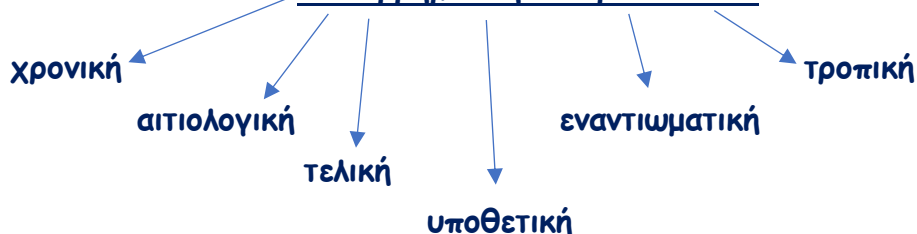
[ΑΡΧΑΙΑ Β ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (ενότητα 9^η)]

Η μετοχή είναι ονοματικός ρηματικός τύπος με χαρακτηριστικά ονόματος (κλίση, γένη, αριθμός, πτώσεις), αλλά και ρήματος (χρόνος, φωνή). **Μετέχει** δηλαδή και στα χαρακτηριστικά του ονόματος και στα χαρακτηριστικά του ρήματος γι' αυτό και ονομάστηκε μετοχή.

Η μετοχή ανάλογα με τη χρήση της διακρίνεται σε:

Η επιρρηματική διακρίνεται σε:

επιθετική μετοχή

Η επιθετική μετοχή λέγεται και αναφορική. Έχει συνήθως άρθρο και μεταφράζεται με αναφορική πρόταση (ο οποίος/η οποία/το οποίο ... αυτός/αυτή/αυτό που... ..) π.χ. Λέγουσιν ὑμῖν **οἱ συμβουλευόντες** ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ποιήσονται εἰρήνην.

Κατηγορηματική μετοχή

Η κατηγορηματική μετοχή εξαρτάται από συγκεκριμένες κατηγορίες ρημάτων, όπως:

- εἶμι, γίγνομαι, ὑπάρχω, διάγω, διατελῶ (=εἶμαι συνεχῶς), τυγχάνω, λανθάνω, φαίνομαι ...
- τα ψυχικού πάθους : χαίρω, ἠδομαι, ἄχθομαι, ...
- τα γνώσεως σημαντικά : γινώσκω, ἄγνοῶ, ...
- τα αισθήσεως σημαντικά : αἰσθάνομαι, ὁρῶ, ἀκούω, ...
- τα ἐναρξῆς και λήξεως : ἄρχω, ἄρχομαι, παύω, λήγω, ...

- ο τα αγγελίας/μνήμης/ανοχής-καρτερίας /δείξεως...: ἀγγέλλω, ἐνθυμοῦμαι, ἀποδείκνυμι

Είναι η μετοχή που **λειτουργεί ως κατηγορούμενο** ή κατηγορηματικός προσδιορισμός στο υποκείμενο ή στο αντικείμενο του ρήματος από το οποίο εξαρτάται. **Μεταφράζεται** με το να / που / ότι / πως + ρήμα και στα νέα ελληνικά αντιστοιχεί συνήθως με ειδική ή βουλητική πρόταση **π.χ.** Ἐχαιρεν **ἀκούων** ταῦτα. (=Χαιρόταν ν` ακούει αυτά).

Σημ. Η κατηγορηματική μετοχή μπορεί να μεταφραστεί με ρήμα και το ρήμα με επίρρημα, όταν εξαρτάται από τα εξής ρήματα : εἰμί, λανθάνω, φαίνομαι, τυγχάνω, διατελῶ ... **π.χ.** Ἐλάνθανε **τρεφόμενον** τό στράτευμα (= Τρεφόταν κρυφά το στράτευμα.)

Επιρρηματική μετοχή

Η επιρρηματική μετοχή χρησιμεύει ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου, του τρόπου, της αιτίας κ.λπ., ανάλογα με το είδος της. Έτσι διακρίνεται σε:

- ✓ **αιτιολογική μετοχή** : ισοδυναμεί με αιτιολογική πρόταση και μεταφράζεται με το επειδή, αφού, γιατί + ρήμα.
Μπαίνει σε οποιοδήποτε χρόνο και συχνά συνοδεύεται από το ὡς (ή το ὡσπερ, ἄτε, οἶον)
π.χ. ὀλεῖσθε **ἡδίκηκότες** τόν ἄνδρα. (= Θα χαθείτε, επειδή έχετε αδικήσει τον άνδρα)
- ✓ **χρονική μετοχή** : ισοδυναμεί με χρονική πρόταση και μεταφράζεται με το όταν, αφού, μόλις, ενώ + ρήμα.
Μπαίνει σε όλους τους χρόνους περισσότερο όμως στον αόριστο και ενεστώτα. Κάποιες φορές συνοδεύεται με το ἅμα, εὐθύς κ.ά.
π.χ. **ἀναστάς** ὁ Κριτίας ἔλεξεν ταῦτα. (= Αφού σηκώθηκε ο Κριτίας είπε αυτά)
- ✓ **τελική μετοχή**: ισοδυναμεί με τελική πρόταση και μεταφράζεται με το για να + ρήμα, εξαρτάται από ρήματα κίνησης και βρίσκεται πάντα σε χρόνο μέλλοντα. Κάποιες φορές συνοδεύεται από το ὡς **π.χ.** Ἔρχομαι **λέξων** τοῦτο (= Ἔρχομαι για να πω αυτό)
- ✓ **τροπική μετοχή**: χρησιμεύει ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου, βρίσκεται συνήθως σε ενεστώτα και μεταφράζεται με μετοχή σε - οντας.
π.χ. ἦλθεν **ἔχων** ναῦς ὀλίγας.(= Ἦρθε έχοντας λίγα πλοία)
- ✓ **υποθετική μετοχή** : ισοδυναμεί με υποθετική πρόταση και μεταφράζεται με το αν + ρήμα.

π.χ. Ταῦτα **ποιοῦντες** τά δίκαια ψηφιεῖσθαι (= αν κάνετε αυτά θα αποφασίσετε το σωστό)

✓ **εναντιωματική μετοχή** : ισοδυναμεί με εναντιωματική πρόταση και μεταφράζεται με το αν και, ενώ, μολονότι, κι αν ακόμη + ρήμα. Κάποιες φορές συνοδεύεται από το καί ή το καίπερ

π.χ. Πολλοί **ὄντες** εὐγενεῖς εἰσὶ κακοί (= Πολλοί, αν και έχουν αριστοκρατική καταγωγή, είναι δειλοί)

Το υποκείμενο της μετοχής και η μετοχή βρίσκονται στην ίδια πτώση.

Όταν το υποκείμενο της μετοχής είναι **ένας από τους όρους της πρότασης**, τότε η μετοχή λέγεται **συνημμένη** π.χ. οὗτος ταῦτα εἰπὼν ἐκαθέζετο ➡ **το υποκείμενο της μετοχής οὗτος είναι και υποκείμενο του ρήματος**

Όταν το υποκείμενο της μετοχής **δεν έχει άλλο συντακτικό ρόλο στην πρόταση που ανήκει**, τότε η μετοχή λέγεται **απόλυτη**. Η απόλυτη μετοχή εκφέρεται σχεδόν πάντα σε πτώση γενική (**γενική απόλυτη**) π.χ. Ἀρταξέρξου βασιλεύοντος ταῦτα ἐγένοντο.

Περισσότερα:

1. Συντακτικό Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (Α, Β, Γ Γυμνασίου) Κεφάλαιο ΙΑ, Οι ονοματικοί τύποι του ρήματος ΙΙ (Η Μετοχή)

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2326/Syntaktiko-Archaias-Ellinikis-Glossas_A-B-G-Gymnasiou_html-apli/index_01_11_II.html

2. ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Θεωρία Συντακτικού Αρχαίας Ελληνικής (Μετοχή)
<https://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/Syntaktiko%20arxaias%20ellinikis.htm>

«Φύλλο εργασίας»

❖ Να αναγνωρίσετε τις μετοχές ως προς το είδος τους και, αφού βρείτε το υποκείμενό τους, να τις χαρακτηρίσετε ως **συνημμένες ή απόλυτες**:

1. Ἐκείνων εἰσελθόντων εἶπεν ὁ Κριτίας.
5. Ταῦτα λέγων Κῦρος Θορύβου ἤκουσεν .
6. Δίκαια δράσας, συμμάχους ἕξεις Θεούς.
7. ὀλίγοι ὄντες ἐνίκησαν.
8. αἱ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις διοικοῦνται.
9. Φαλῖνος ἐπέμφθη παρά βασιλέως κελεύσων τοὺς Ἕλληνας τὰ ὄπλα παραδοῦναι.
10. Τοὺς πένητας ἔπαυσαν ἀδικουμένους.
11. ἤλθον φέρων τὰ παρά τῶν συμμάχων δῶρα.
12. ἔπλεον πολεμήσοντες.
13. ὁ Νικίας ταῦτα φοβούμενος ἔστειλεν ἐπιστολήν.
14. Ὁ μὴ δαρὲς οὐ παιδεύεται.
15. Ἐλθόντος τοῦ θανάτου οὐδεὶς βούλεται ἀποθανεῖν.
16. ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων.
17. Ταῦτα ἐποίουν γενομένου σκότους.

Ασκήσεις διαδραστικές

Αναζητήστε εδώ:

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/Askiseis%20Syntaktikoy%20arxaias%20ellinikis.htm>

και στο σύνδεσμο «**Μετοχή**» τις «**21 Ασκήσεις για τη Μετοχή**»